

Fragmenten uit de geschiedenis der betrekkingen tusschen Natuurwetenschap en Religie¹⁾.

door
Dr. G. J. SIZOO.

Het vraagstuk der betrekking tusschen natuurwetenschap en religie is meer dan een theoretische of academische kwestie. Het is door de eeuwen heen vervlochten geweest met de algemeene problematiek van het geestelijk en cultureele leven. Het heeft op de meest actieve en agressieve wijze ingegrepen in menigen persoonlijke levensstrijd.

Wie meent het vraagstuk terzijde te kunnen schuiven door het te kenschetsen als een zinloos probleem, voortkomend uit een niet gerechtvaardigde verbinding van twee ongelijksoortige grootheden, doet goed zijn meening te toetsen aan de historie. Hij zal bemerken, dat voorzoover de geschiedenis van de natuurwetenschap teruggaat, zij met die der religie op het nauwste is samengeweven. De hoofdlijnen van deze vervlechting laten zich reeds bij het begin onderkennen.

„Uit niets wordt niets, niets wat is kan vernietigd worden. Niets bestaat dan alleen de atomen en de leege ruimte, al het overige is meening. De atomen zijn oneindig in getal en van oneindige verscheidenheid van vorm. In eeuwige valbeweging door de oneindige ruimte stooten de grootere, die sneller vallen, op de kleinere; de daardoor ontstane zijdelingsche bewegingen en wervels zijn de aanvang der wereldvorming. Ontelbare werelden vormen zich en vergaan, na en naast elkaar. De atomen werken op elkaar slechts door stoot en druk. Alle verscheidenheid der dingen berust slechts op verscheidenheid in aantal, grootte, vorm en rangschikking der atomen”²⁾.

Zoo luidden in groote trekken de grondbeginselen der Grieksche atomistiek, waarin de kiemen van het moderne inzicht in de structuur der materie duidelijk zijn te onderkennen.

Maar behalve onderstelling omtrent de structuur der stof waren deze beginselen tevens basis eener alles omvattende materialistische wereldconceptie. In deze conceptie wordt de wereld, met haar rijke verscheidenheid van kleuren en klanken, haar spontaneiteit van leven en lieven, haar vreugdevol streven en smartelijk strijden, tot